

ZARZĄDZANIE SIECIĄ SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH W POZNANIU

Przemysław Foligowski

Spis treści

1.	Wstęp	2
2.	Charakterystyka zmian sieci szkolnej w ostatnich latach	8
3.	Lokalna polityka oświatowa	9
4.	Instrumenty zarządzania szkołami ponadgimnazjalnymi	14
5.	Podsumowanie	15

Spis tabel

Tabela 1. Liczba uczniów i liczba oddziałów w liceach ogólnokształcących w latach 2008-2011	3
Tabela 2. Liczba uczniów i liczba oddziałów w liceach profilowanych w latach 2008-2011	4
Tabela 3. Liczba uczniów i liczba oddziałów w technikach w latach 2008-2011	5
Tabela 4. Liczba uczniów i liczba oddziałów w zasadniczych szkołach zawodowych w latach 2008-2011	7
Tabela 5. Liczba uczniów, oddziałów i etatów w szkołach ponadgimnazjalnych w latach 2009/10-2011/12	9
Tabela 6. Zmiany w naborze do klas pierwszych liceów ogólnokształcących w latach 2008-2011	11
Tabela 7. Zmiany w naborze do klas pierwszych liceów profilowanych w latach 2008-2011	12
Tabela 8. Zmiany w naborze do klas pierwszych techników w latach 2008-2011	12

1. Wstęp

W sieci szkół ponadgimnazjalnych miasta Poznania funkcjonują zarówno placówki dla młodzieży, jak i szkoły dla dorosłych. W 2012 roku młodzież uczyła się w 35 liceach ogólnokształcących, 20 technikach, 11 szkołach zawodowych i 4 liceach profilowanych. W liceach ogólnokształcących w 461 oddziałach mieliśmy około 13 050 uczniów, w technikach w 265 oddziałach było blisko 6 700 uczniów, w szkołach zawodowych zasadniczych było 59 oddziałów dla 1 450 uczniów, a w 17 oddziałach w liceach profilowanych uczyło około 450 uczniów. W szkołach dla dorosłych istniały 43 oddziały dla prawie 1 000 uczniów. Zawężając nasze zainteresowanie do szkolnictwa zawodowego, miasto Poznań jest w roku 2012 organem prowadzącym dla 19 samodzielnych placówek (pominąwszy kształcenie zawodowe specjalne), a dominującym modelem organizacyjnym jest zespół szkół. W chwili obecnej funkcjonują: Poznańskie Centrum Edukacji Ustawicznej i Praktycznej, Zespół Szkół Budowlanych nr 1, Zespół Szkół Budowlano-Drzewnych, Zespół Szkół Ekonomicznych, Zespół Szkół Elektrycznych nr 1, Zespół Szkół Elektrycznych nr 2, Zespół Szkół Gastronomicznych, Zespół Szkół Geodezyjno-Drogowych, Zespół Szkół Handlowych, Zespół Szkół Komunikacji, Zespół Szkół Licealno-Technicznych, Zespół Szkół Łączności, Zespół Szkół Mechanicznych, Zespół Szkół Odzieżowych, Zespół Szkół Przemysłu Spożywczego, Zespół Szkół Samochodowych, Zespół Szkół Zawodowych nr 1, Zespół Szkół Zawodowych nr 6 oraz Technikum Inżynierii Środowiska i Agrobiznesu (funkcjonujące do 31 sierpnia 2012 roku w ramach zlikwidowanego Zespołu Szkół Technicznych). Oferta tych szkół obejmuje zarówno kształcenie na poziomie technikum, liceum profilowanego, jak

i kształcenie na poziomie zasadniczym zawodowym. W wielu przypadkach w zespołach takich działają także licea ogólnokształcące. W ramach oferty kształcenia ogólnokształcącego w 2012 roku funkcjonuje 9 liceów samodzielnych, 13 liceów działa w ramach zespołów szkół ogólnokształcących (wraz z gimnazjami równych typów i innymi placówkami nie zajmującymi się kształceniem zawodowym), a 12 liceów działa w ramach zespołów szkół zawodowych.

Tabela 1. Liczba uczniów i liczba oddziałów w liceach ogólnokształcących w latach 2008-2011

Liceum ogólnokształcące	L. ucz	L. oddz.	ucz/oddz.	L. ucz	L. oddz.	ucz/oddz.
	wg stanu na 30.09.2008r.(wg SIO)			wg stanu na 30.09.2009r.(wg SIO)		
LO IV	670	23	29,13	631	22	28,68
LO V	801	27	29,67	816	27	30,22
LO VIII	708	22	32,18	681	21	32,43
LO IX	572	19	30,11	550	18	30,56
LO XI	684	22	31,09	657	21	31,29
LO XII	593	20	29,65	550	19	28,95
LO XIV	642	23	27,91	603	22	27,41
LO XXV	504	17	29,65	465	16	29,06
LO MM	590	20	29,50	570	20	28,50
LO I	572	18	31,78	546	18	30,33
LO II	586	18	32,56	552	18	30,67
LO III	635	21	30,24	616	21	29,33
LO VI	788	25	31,52	788	25	31,52
LO VII	430	15	28,67	433	15	28,87
LO X	684	21	32,57	655	21	31,19
LO XV	327	12	27,25	292	12	24,33
LO XVI	228	8	28,50	211	7	30,14
LO XVII	565	20	28,25	539	18	29,94
LO XX	713	23	31,00	618	20	30,90
LO XXIV	269	11	24,45	229	9	25,44
LO XXXIII	63	2	31,50	121	4	30,25
ZSMS	366	18	20,33	355	18	19,72
RAZEM LO i w ZSO	11990	405	29,6	11478	392	29,3
LO XVIII	297	12	24,75	267	10	26,70
LO XIX	351	13	27,00	305	11	27,73
LO XXI	399	14	28,50	385	14	27,50
LO XXII	254	9	28,22	174	7	24,86
LO XXIII	104	4	26,00	87	3	29,00
LO XXVI	355	12	29,58	302	12	25,17
LO XXVIII	308	12	25,67	273	11	24,82
LO XXIX	154	7	22,00	179	7	25,57
LO XXX	317	15	21,13	283	14	20,21
LO XXXI	176	7	25,14	147	6	24,50
LO XXXII	261	9	29,00	246	9	27,33
LO XXXIV	95	3	31,67	30	1	30,00
LO XXXV	96	5	19,20	75	4	18,75
w ZSZ	3167	122	25,96	2753	109	25,26
RAZEM	15157	527	28,76	14231	501	28,41
	wg stanu na 30.09.2010r.(wg SIO)			wg stanu na 30.09.2011r.(wg SIO)		
LO IV	609	21	29,00	591	21	28,14

LO V	813	27	30,11	792	26	30,46
LO VIII	677	21	32,24	677	21	32,24
LO IX	533	18	29,61	521	18	28,94
LO XI	652	21	31,05	657	21	31,29
LO XII	509	18	28,28	484	17	28,47
LO XIV	543	20	27,15	500	19	26,32
LO XXV	442	15	29,47	427	15	28,47
LO MM	555	20	27,75	552	20	27,60
LO I	544	18	30,22	526	18	29,22
LO II	579	18	32,17	577	18	32,06
LO III	621	21	29,57	589	20	29,45
LO VI	785	24	32,71	721	23	31,35
LO VII	467	15	31,13	449	15	29,93
LO X	628	21	29,90	601	20	30,05
LO XV	296	12	24,67	253	11	23,00
LO XVI	198	7	28,29	177	6	29,50
LO XVII	520	18	28,89	518	18	28,78
LO XX	580	19	30,53	538	18	29,89
LO XXIV	138	5	27,60	52	2	26,00
LO XXXIII	162	6	27,00	160	6	26,67
ZSMS	331	18	18,39	326	18	18,11
RAZEM LO i w ZSO	11182	383	29,2	10688	371	28,8
LO XVIII	247	9	27,44	242	9	26,89
LO XIX	256	10	25,60	219	8	27,38
LO XXI	366	13	28,15	308	11	28,00
LO XXII	152	6	25,33	137	5	27,40
LO XXIII	89	3	29,67	90	3	30,00
LO XXVI	273	11	24,82	225	9	25,00
LO XXVIII	226	9	25,11	182	7	26,00
LO XXIX	203	8	25,38	279	10	27,90
LO XXX	276	13	21,23	255	11	23,18
LO XXXI	144	6	24,00	148	6	24,67
LO XXXII	236	9	26,22	254	9	28,22
LO XXXIV	0	0	0,00	0	0	0,00
LO XXXV	61	3	20,33	40	2	20,00
w ZSZ	2529	100	25,29	2379	90	26,43
RAZEM	13711	483	28,39	13067	461	28,34

Tabela 2. Liczba uczniów i liczba oddziałów w liceach profilowanych w latach 2008-2011

Nazwa jednostki	typ szkoły	liczba uczniów RAZEM	liczba oddziałów RAZEM	średnia liczba uczniów na oddział	liczba uczniów RAZEM	liczba oddziałów RAZEM	średnia liczba uczniów na oddział
		wg stanu na 30.09.2008r.(wg SIO)			wg stanu na 30.09.2009r.(wg SIO)		
ZSG-L	LP 33	76	3	25,33	18	1	18,00
ZSch	LP 22	78	3	26,00	62	3	20,67
ZSE	LP 2	44	2	22,00			
ZSG-D	LP 18	17	1	17,00			

ZSH	LP 4	147	6	24,50	162	6	27,00
ZSL-T	LP 19	28	1	28,00			
ZSO	LP 23	95	5	19,00	70	3	23,33
ZSZ 1	LP 6	231	8	28,88	188	7	26,86
RAZEM		640	26	24,62	482	19	25,37
		wg stanu na 30.09.2010r.(wg SIO)			wg stanu na 30.09.2011r.(wg SIO)		
ZSG-L	LP 33						
ZSCh	LP 22	36	2	18,00	17	1	17,00
ZSE	LP 2						
ZSG-D	LP 18						
ZSH	LP 4	211	7	30,14	265	10	26,50
ZSL-T	LP 19						
ZSO	LP 23	74	3	24,67	46	2	23,00
ZSZ 1	LP 6	138	5	27,60	118	4	29,50
RAZEM		459	17	27,00	446	17	26,24

Tabela 3. Liczba uczniów i liczba oddziałów w technikach w latach 2008-2011

Nazwa zespołu	Typ szkoły	liczba uczniów RAZEM	liczba oddziałów RAZEM	średnia liczba uczniów na oddział	liczba uczniów RAZEM	liczba oddziałów RAZEM	średnia liczba uczniów na oddział
		wg stanu na 30.09.2008r.(wg SIO)			wg stanu na 30.09.2009r.(wg SIO)		
PCEUiP	TEM				104	4	26,00
ZSB 1	TB	144	6	24,00	170	7	24,29
ZSB-D	TB-D	166	6	27,67	197	8	24,63
ZSCh	T 22	23	1	23,00	46	2	23,00
ZSE	TEA 1	530	19	27,89	574	21	27,33
ZSE 1	TE	311	12	25,92	301	13	23,15
ZSE 2	TEE	374	17	22,00	378	16	23,63
ZSG	TG	668	27	24,74	619	24	25,79
ZSG-D	TG-D	272	11	24,73	265	11	24,09
ZSH	TEH	1223	43	28,44	1231	43	28,63
ZSH 2	TH						
ZSK	TK	334	12	27,83	341	12	28,42
ZSL-T	T 19	55	2	27,50	120	5	24,00
ZSŁ	TŁ	591	23	25,70	511	21	24,33

ZSM	TM	153	7	21,86	142	6	23,67
ZSO	TO-U	204	8	25,50	244	10	24,40
ZSPS	TPS	572	24	23,83	573	25	22,92
ZSS	TS	618	24	25,75	636	24	26,50
ZST	TIŚiA	161	7	23,00	150	5	30,00
ZSZ 1	T 6	0	0		39	1	39,00
ZSZ 6	TPA	372	14	26,57	361	14	25,79
RAZEM	20	6 809	265	25,69	7 020	273	25,71
		wg stanu na 30.09.2010r. (wg SIO)			wg stanu na 30.09.2011r. (wg SIO)		
PCEUiP	TEM	98	4	24,50	151	6	25,17
ZSB 1	TB	183	8	22,88	202	8	25,25
ZSB-D	TB-D	190	9	21,11	183	8	22,88
ZSCh	T 22	70	3	23,33	92	4	23,00
ZSE	TEA 1	590	22	26,82	555	22	25,23
ZSE 1	TE	280	12	23,33	293	13	22,54
ZSE 2	TEE	334	15	22,27	285	11	25,91
ZSG	TG	605	24	25,21	548	21	26,10
ZSG-D	TG-D	261	12	21,75	238	11	21,64
ZSH	TEH	1153	43	26,81	1063	38	27,97
ZSH 2	TH						
ZSK	TK	334	12	27,83	332	12	27,67
ZSL-T	T 19	215	8	26,88	270	10	27,00
ZSŁ	TŁ	456	19	24,00	423	17	24,88
ZSM	TM	130	5	26,00	103	4	25,75
ZSO	TO-U	264	11	24,00	235	10	23,50
ZSPS	TPS	532	24	22,17	473	22	21,50
ZSS	TS	655	25	26,20	658	25	26,32
ZST	TIŚiA	131	5	26,20	107	4	26,75
ZSZ 1	T 6	76	3	25,33	120	5	24,00
ZSZ 6	TPA	330	13	25,38	356	14	25,43
RAZEM	20	6 887	277	24,86	6 687	265	25,23

Tabela 4. Liczba uczniów i liczba oddziałów w zasadniczych szkołach zawodowych w latach 2008-2011

Nazwa jednostki	Typ szkoły	liczba uczniów RAZEM	liczba oddziałów RAZEM	średnia liczba uczniów na oddział	liczba uczniów RAZEM	liczba oddziałów RAZEM	średnia liczba uczniów na oddział
		wg stanu na 30.09.2008r.(wg SIO)			wg stanu na 30.09.2009r.(wg SIO)		
ZSB-D	ZSZ 28	113	5	22,60	113	4	28,25
ZSG	ZSZ 3	170	6	28,33	170	7	24,29
ZSG-D	ZSZ 18	93	4	23,25	62	3	20,67
ZSH	ZSZ 4	128	4	32,00	115	4	28,75
ZSł	ZSZ 34	28	1	28,00	49	2	24,50
ZSM	ZSZ 29	93	4	23,25	64	3	21,33
ZSO	ZSZ 23	467	18	25,94	463	18	25,72
ZSPS	ZSZ 8	220	9	24,44	201	8	25,13
ZSS	ZSZ 9	198	9	22,00	169	7	24,14
ZSZ 1	ZSZ 6	84	3	28,00	83	3	27,67
ZSZ 6	ZSZ 7	76	3	25,33	67	3	22,33
RAZEM		1 670	66	25,30	1 556	62	25,10
		wg stanu na 30.09.2010r.(wg SIO)			wg stanu na 30.09.2011r.(wg SIO)		
Nazwa jednostki	typ szkoły	liczba uczniów RAZEM	liczba oddziałów RAZEM	średnia liczba uczniów na oddział	liczba uczniów RAZEM	liczba oddziałów RAZEM	średnia liczba uczniów na oddział
ZSB-D	ZSZ 28	98	5	19,60	73	3	24,33
ZSG	ZSZ 3	193	7	27,57	200	7	28,57
ZSG-D	ZSZ 18	55	3	18,33	61	3	20,33
ZSH	ZSZ 4	94	4	23,50	96	4	24,00
ZSł	ZSZ 34	20	1	20,00			
ZSM	ZSZ 29	21	1	21,00	25	1	25,00
ZSO	ZSZ 23	474	16	29,63	473	18	26,28
ZSPS	ZSZ 8	199	8	24,88	207	9	23,00
ZSS	ZSZ 9	178	7	25,43	186	8	23,25
ZSZ 1	ZSZ 6	91	3	30,33	95	4	23,75
ZSZ 6	ZSZ 7	57	3	19,00	34	2	17,00
RAZEM		1 480	58	25,52	1 450	59	24,58

2. Charakterystyka zmian sieci szkolnej w latach 2008-2011

Problematyka organizacji kształcenia ponadgimnazjalnego, a zwłaszcza zawodowego w Poznaniu wiąże się przede wszystkim z zagadnieniem dostosowywania oferty edukacyjnej do aktualnych potrzeb rynku pracy. Działania takie muszą być zgodne z regułami planowania strategicznego, tj. mieć charakter ciągły, opierać się na pogłębionej analizie, podlegać weryfikacji (choć dobór mierników nie jest w tym przypadku sprawą prostą) i przede wszystkim służyć uzyskaniu pewnej określonej wartości, którą w tym przypadku jest możliwość zdobycia wiedzy teoretycznej i praktycznej, dającej szansę bądź na dalszą naukę, bądź (w bliższej lub dalszej perspektywie) na atrakcyjną i przynoszącą satysfakcję (również materialną) pracę. Analiza propozycji miasta Poznania w tym zakresie służy jednak nie tylko zaspokojeniu potrzeb środowiska pracodawców, ale także świadomemu modyfikowaniu profilu kształcenia młodzieży i z powyższych przyczyn od lat stanowi jedno z najważniejszych zadań oświatowych władz samorządowych, realizowanych przy współpracy z wieloma partnerami, zarówno po stronie administracji publicznej (m.in. dzięki wsparciu i wykorzystaniu wiedzy Wielkopolskiego Kuratora Oświaty, Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej, Powiatowego Urzędu Pracy), ale także po stronie pracodawców i skupiających ich organizacji.

Problemem z obszaru strategicznego zarządzania kształceniem ponadgimnazjalnym, a zwłaszcza zawodowym pozostaje w Poznaniu wybór modelu organizacji sieci szkół ponadgimnazjalnych. W ostatnich latach doszło w Poznaniu do likwidacji trzech placówek kształcenia zawodowego, których nabór sukcesywnie i bardzo wyraźnie malał: Zespołu Szkół Handlowych nr 2, Zespołu Szkół Chemicznych oraz Zespołu Szkół Technicznych (d. Zespołu Szkół Technicznych w Gospodarce Żywnościowej), połączenia dwóch: Centrum Kształcenia Praktycznego i Centrum Kształcenia Ustawicznego, a także formalnej likwidacji dwóch liceów (XXIV Liceum Ogólnokształcącego działającego w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 5 oraz XXII Liceum Ogólnokształcącego działającego w Zespole Szkół Chemicznych). Celowość utrzymania dotychczasowej siatki placówek musi zostać poddana ocenie pod kątem efektywności kształcenia, efektywności i racjonalności ekonomicznej (także w zakresie alokacji środków na unowocześnianie bazy placówki), a także adekwatności oferty edukacyjnej w stosunku do potrzeb młodzieży i rynku pracy. Miasto Poznań nie wykorzystuje jeszcze w chwili obecnej wszystkich możliwości, jakie znowelizowana ustawa o systemie oświaty daje poprzez tworzenie centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego (mając na myśli chociażby większą elastyczność w zakresie modyfikowania oferty, a także rozszerzenie zakresu poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej, a także zinstytucjonalizowanej współpracy z pracodawcami). Elementem bezpośrednio powiązanym z aktualnością oferty edukacyjnej jest w tym przypadku racjonalizacja polityki zatrudnienia i uzyskanie maksymalnej efektywności w tym zakresie.

Tabela 5. Liczba uczniów, oddziałów i etatów w szkołach ponadgimnazjalnych w latach 2009/10-2011/12

Typ szkoły	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Etaty stałe	Etaty zmienne	Administracja	Obsługa
rok szkolny 2009/2010						
LO	14412	504	1207,67	74,09	123,78	240,56
LP	497	20	51,63	4,26	2,65	0,50
TECHNIKA	6845	271	695,94	28,57	77,56	109,56
ZSZ	1512	61	114,97	3,25	11,00	25,00
PCEUiP	554	32	29,84	4,71	8,50	13,50
SUMA	23820	888	2100,05	114,88	223,49	389,12
rok szkolny 2010/2011						
LO	13685	484	1235,03	87,84	126,17	240,08
LP	457	17	46,15	5,63	3,15	0,50
TECHNIKA	6764	275	710,69	24,38	78,21	109,93
ZSZ	1487	59	111,49	1,92	9,71	24,95
PCEUiP	556	34	23,62	1,00	5,63	9,53
SUMA	22949	869	2126,98	120,77	222,87	384,99
rok szkolny 2011/2012						
LO	13452	461	1183,91	116,43	121,13	230,64
LP	443	17	43,60	7,18	2,65	1,00
TECH	6611	265	701,06	23,04	72,13	121,92
ZSZ	1432	59	115,34	0,68	12,80	26,10
PCEUiP	346	21	10,39	0,00	7,50	4,75
SUMA	22284	823	2054,30	147,33	216,21	384,41

3. Lokalna polityka oświatowa

Niewątpliwie czynnikiem, który w zasadniczy sposób zaburzył długofalową politykę miasta Poznania w obszarze tworzenia i aktualizacji oferty oświatowej była zmiana filozofii dotyczącej struktury kształcenia ponadgimnazjalnego w Polsce, która miała miejsce w drugiej połowie lat 90. i opierała się m.in. na założeniu maksymalnego rozszerzenia możliwości uzyskania przez młodzież matury. Upowszechnienie oferty ogólnokształcącej odbyło się kosztem kształcenia zawodowego. Taka polityka w praktyce przyniosła niestety zdeprecjonowanie w powszechnej świadomości wartości kształcenia zawodowego, zwłaszcza na poziomie zasadniczym (choć nie tylko), co dodatkowo pogłębiły nietrafione eksperymenty w zakresie form organizacyjnych (licea profilowane). Poznańskie władze oświatowe (zarówno po stronie Urzędu Miasta, jak i rady) przywiązywały olbrzymią wagę do tego zagadnienia, usiłując ograniczać negatywne skutki, jakie zwłaszcza dla edukacji zawodowej miała

powyższa praktyka i od początku zdawały sobie sprawę, że zachowanie dobrych szkół zawodowych, zwłaszcza na poziomie techników (pomimo promowania w skali ogólnopolskiej idei rozszerzania oferty liceów profilowanych) może mieć kluczowe znaczenie dla zachowania prawidłowej struktury zatrudnienia. Problemem utrudniającym kształtowanie oferty edukacyjnej jest także w przypadku miasta Poznania jego metropolitalny charakter, który przesądza o konieczności analizowania potrzeb środowisk młodzieży, a także pracodawców z okolicznych powiatów. Zarówno władze miasta, jak dyrektorzy wielu szkół i placówek kształcenia zawodowego byli świadomi tego problemu. Niemale zasługi położyli w tym względzie pracownicy miejskiego Centrum Doradztwa Zawodowego dla Młodzieży, promujący racjonalne podejście wśród zainteresowanych (m.in. poprzez monitoring rynku pracy i opracowywanie szczegółowych informacji promocyjnych dla potrzeb uczniów szkół gimnazjalnych). Ważną rolę odgrywają także wszelkie inne działania w zakresie analizowania sytuacji w odniesieniu do potrzeb rynku pracy, chociażby wykorzystywanie opracowań Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu. Coroczny raport z monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych dla miasta Poznania służy m.in. określeniu kierunków i natężenia zmian zachodzących w strukturze zawodowo-kwalifikacyjnej na rynku pracy, stworzeniu bazy informacyjnej dla opracowania przyszłych struktur zawodowo-kwalifikacyjnych, określeniu odpowiednich kierunków szkolenia bezrobotnych, korygowaniu poziomu, struktury i treści kształcenia zawodowego oraz usprawnieniu poradnictwa zawodowego poprzez wskazanie zawodów deficytowych i nadwyżkowych.

Mimo podejmowanych wysiłków nie udało się jednak zniwelować niepożądanych efektów przyjętej filozofii, zwłaszcza w kontekście zmian w oczekiwaniach, aspiracjach rodziców i uczniów. Sama promocja edukacji zawodowej niestety nie jest wystarczająca, niezbędne wydaje się dalsze, bardziej systematyczne ukierunkowywanie uczniów, poprzez uzupełnianie oferty i działania organizacyjno-administracyjne w zakresie zmiany struktury placówek i ich sieci. Analiza sytuacji na poznańskim rynku pracy wskazuje na rosnącą przewagę wśród poszukujących zatrudnienia osób legitymujących się wykształceniem wyższym i średnim ogólnym, w stosunku do osób z wykształceniem zawodowym (średnim i zasadniczym). Władze oświatowe miasta zdają sobie sprawę z konieczności przeprowadzenia takiej dyskusji, na co wskazują m.in. dane dotyczące wyników egzaminów maturalnych w liceach ogólnokształcących oraz pytania o progi minimalne w kontekście naboru do tychże liceów. Głównym miernikiem skuteczności dotychczasowej polityki regulacyjnej w tym zakresie jest organizowany przez miasto Poznań nabór do szkół ponadgimnazjalnych, którego wyniki pozwalają na ocenę podejmowanych działań.

Tabela 6. Zmiany w naborze do klas pierwszych liceów ogólnokształcących w latach 2008-2011

Numer LO	Zespół	Liczba uczniów klas pierwszych	udział% w ogólnej liczbie uczniów klas pierwszych	Liczba uczniów klas pierwszych	udział% w ogólnej liczbie uczniów klas pierwszych	Liczba uczniów klas pierwszych	udział% w ogólnej liczbie uczniów klas pierwszych	Liczba uczniów klas pierwszych	udział% w ogólnej liczbie uczniów klas pierwszych
		30.09.2008 r.		30.09.2009 r.		30.09.2010 r.		30.09.2011 r.	
LO IV		207	2,56%	203	2,64%	199	2,69%	197	2,81%
LO V		268	3,32%	275	3,58%	262	3,55%	248	3,53%
LO VIII		227	2,81%	231	3,01%	224	3,03%	227	3,23%
LO IX		188	2,33%	186	2,42%	187	2,53%	191	2,72%
LO XI		227	2,81%	224	2,92%	216	2,92%	217	3,09%
LO XII		183	2,27%	178	2,32%	172	2,33%	147	2,09%
LO XIV		207	2,56%	202	2,63%	165	2,23%	170	2,42%
LO XXV		156	1,93%	150	1,95%	140	1,90%	154	2,19%
LO MM		191	2,37%	169	2,20%	201	2,72%	191	2,72%
LO I	ZSO NR 1	187	2,32%	186	2,42%	177	2,40%	171	2,44%
LO II	ZSO NR 12	195	2,42%	184	2,40%	189	2,56%	189	2,69%
LO III	ZSO NR 3	217	2,69%	213	2,77%	208	2,82%	172	2,45%
LO VI	ZSO NR 7	250	3,10%	250	3,26%	246	3,33%	226	3,22%
LO VII	ZSO NR 10	161	1,99%	158	2,06%	151	2,04%	141	2,01%
LO X	ZSO NR 8	231	2,86%	224	2,92%	221	2,99%	196	2,79%
LO XV	ZSO NR 15	116	1,44%	103	1,34%	100	1,35%	84	1,20%
LO XVI	ZSO NR 2	74	0,92%	62	0,81%	57	0,77%	59	0,84%
LO XVII	ZSO NR 4	177	2,19%	187	2,43%	183	2,48%	177	2,52%
LO XX	ZSO NR 9	235	2,91%	192	2,50%	181	2,45%	190	2,71%
LO XXIV	ZSO NR 5	92	1,14%	58	0,76%	0	0,00%	0	0,00%
LO XXXIII	ZSG-L	63	0,78%	68	0,89%	65	0,88%	58	0,83%
ZSMS	ZSMS	150	1,86%	121	1,58%	114	1,54%	121	1,72%
w ZSO		4002	49,58%	3824	49,79%	3658	49,53%	3526	50,22%
LO XVIII	ZSG-D	102	1,26%	92	1,20%	85	1,15%	88	1,25%
LO XIX	ZSL-T	126	1,56%	122	1,59%	78	1,06%	62	0,88%
LO XXI	ZSB nr1	128	1,59%	124	1,61%	123	1,67%	98	1,40%
LO XXII	ZSCH	64	0,79%	62	0,81%	61	0,83%	32	0,46%
LO XXIII	ZSO	29	0,36%	32	0,42%	29	0,39%	34	0,48%
LO XXVI	ZSE nr1	123	1,52%	100	1,30%	85	1,15%	61	0,87%
LO XXVIII	ZSB-D	107	1,33%	92	1,20%	68	0,92%	60	0,85%
LO XXIX	ZSM	31	0,38%	85	1,11%	119	1,61%	133	1,89%
LO XXX	ZSZ nr6	107	1,33%	111	1,45%	104	1,41%	82	1,17%
LO XXXI	ZST	63	0,78%	58	0,76%	56	0,76%	54	0,77%
LO XXXII	ZSK	87	1,08%	90	1,17%	89	1,20%	87	1,24%
LO XXXIV	ZSŁ	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
LO XXXV	ZSPS	25	0,31%	26	0,34%	31	0,42%	0	0,00%
w ZSZ		992	12,29%	994	12,94%	928	12,56%	791	11,27%
RAZEM		4994	61,88%	4818	62,73%	4586	62,09%	4317	61,49%

Tabela 7. Zmiany w naborze do klas pierwszych liceów profilowanych w latach 2008-2011

Nazwa jednostki	Typ szkoły	Liczba uczniów kl.I	udział % w ogólnej liczbie uczniów kl. I	Liczba uczniów kl.I	udział % w ogólnej liczbie uczniów kl. I	Liczba uczniów kl.I	udział % w ogólnej liczbie uczniów kl. I	Liczba uczniów kl.I	udział % w ogólnej liczbie uczniów kl. I
		30.09.2008r.		30.09.2009r		30.09.2010r.		30.09.2011r.	
ZSCh	LP 22	33	0,41%	23	0,30%				
ZSH	LP 4	62	0,77%	66	0,86%	89	1,20%	128	1,82%
ZSO	LP 23	28	0,35%	29	0,38%	31	0,42%	0	0,00%
ZSZ 1	LP 6	64	0,79%	60	0,78%	31	0,42%	36	0,51%
RAZEM		187	2,32%	178	2,32%	151	2,04%	164	2,34%

Tabela 8. Zmiany w naborze do klas pierwszych techników w latach 2008-2011

Nazwa zespołu	Typ szkoły	Liczba uczniów kl.I	udział % w ogólnej liczbie uczniów kl. I	Liczba uczniów kl.I	udział % w ogólnej liczbie uczniów kl. I	Liczba uczniów kl.I	udział % w ogólnej liczbie uczniów kl. I	Liczba uczniów kl.I	udział % w ogólnej liczbie uczniów kl. I
		30.09.2008r.		30.09.2009r.		30.09.2010r.		30.09.2011r.	
PCEUiP	TEM			29	0,38%	26	0,35%	73	1,04%
ZSB 1	TB	63	0,78%	61	0,79%	59	0,80%	64	0,91%
ZSB-D	TB-D	62	0,77%	80	1,04%	51	0,69%	46	0,66%
ZSCh	T 22	23	0,28%	23	0,30%	28	0,38%	25	0,36%
ZSE	TEA 1	210	2,60%	176	2,29%	149	2,02%	142	2,02%
ZSE 1	TE	85	1,05%	81	1,05%	76	1,03%	102	1,45%
ZSE 2	TEE	93	1,15%	123	1,60%	99	1,34%	65	0,93%
ZSG	TG	206	2,55%	156	2,03%	204	2,76%	172	2,45%
ZSG-D	TG-D	91	1,13%	83	1,08%	82	1,11%	70	1,00%
ZSH	TEH	358	4,44%	328	4,27%	300	4,06%	266	3,79%
ZSK	TK	90	1,12%	90	1,17%	89	1,20%	89	1,27%
ZSL-T	T 19	55	0,68%	74	0,96%	109	1,48%	93	1,32%
ZSł	Tł	149	1,85%	110	1,43%	122	1,65%	113	1,61%
ZSM	TM	37	0,46%	30	0,39%	33	0,45%	26	0,37%
ZSO	TO-U	97	1,20%	79	1,03%	62	0,84%	62	0,88%
ZSPS	TPS	189	2,34%	169	2,20%	134	1,81%	121	1,72%
ZSS	TS	205	2,54%	206	2,68%	192	2,60%	201	2,86%
ZST	TIŚiA	33	0,41%	34	0,44%	33	0,45%	29	0,41%
ZSZ 1	T 6		0,00%	39	0,51%	35	0,47%	53	0,75%
ZSZ 6	TPA	124	1,54%	95	1,24%	88	1,19%	115	1,64%
RAZEM		2 170	26,89%	2 066	26,90%	1 971	26,69%	1 927	27,45%

Tabela 9. Zmiany w naborze do klas pierwszych liceów profilowanych w latach 2008-2011

Nazwa jednostki	typ szkoły	Liczba uczniów kl.I	udział % w ogólnej liczbie uczniów kl. I	Liczba uczniów w kl.I	udział % w ogólnej liczbie uczniów kl. I	Liczba uczniów kl.I	udział % w ogólnej liczbie uczniów kl. I	Liczba uczniów w kl.I	udział % w ogólnej liczbie uczniów kl. I
		30.09.2008r.(wg SIO)		30.09.2009r.(wg SIO)		30.09.2010r.(wg SIO)		30.09.2011r.(wg SIO)	
ZSB-D	ZSZ 28	53	0,66%	37	0,48%	35	0,47%	25	0,36%
ZSG	ZSZ 3	101	1,25%	106	1,38%	117	1,58%	117	1,67%
ZSG-D	ZSZ 18	28	0,35%	17	0,22%	17	0,23%	22	0,31%
ZSH	ZSZ 4	65	0,81%	58	0,76%	51	0,69%	57	0,81%
ZSł	ZSZ 34	28	0,35%						
ZSM	ZSZ 29	37	0,46%					25	0,36%
ZSO	ZSZ 23	161	1,99%	194	2,53%	204	2,76%	158	2,25%
ZSPS	ZSZ 8	106	1,31%	94	1,22%	107	1,45%	102	1,45%
ZSS	ZSZ 9	77	0,95%	60	0,78%	91	1,23%	76	1,08%
ZSZ 1	ZSZ 6	30	0,37%	30	0,39%	38	0,51%	31	0,44%
ZSZ 6	ZSZ 7	34	0,42%	22	0,29%	18	0,24%		0,00%
RAZEM		720	8,92%	618	8,05%	678	9,18%	613	8,73%

Oprócz tworzenia właściwej oferty edukacyjnej, drugim, nie mniej ważnym zagadnieniem, które rzutuje na popularność różnych form kształcenia ponadgimnazjalnego, jest oczywiście jakość tejże oferty. Jakość kształcenia stanowi zasadniczy element dyskusji o promocji tego obszaru edukacji – bez umiejętności wskazania na proste powiązanie wysokiego poziomu z możliwością osiągnięcia sukcesu zawodowego, a tym samym w dużej mierze życiowego absolwenta, trudno myśleć o rozszerzaniu zasięgu edukacji zawodowej i to zarówno w odniesieniu do młodzieży uczącej się, jak i osób pracujących.

Ważną formą służącą rozszerzeniu i podnoszeniu jakości oferty edukacyjnej w zakresie kształcenia ponadgimnazjalnego był i jest obszar kształcenia ustawicznego, który miasto Poznań starało się konsekwentnie zagospodarować znacznie wcześniej, aniżeli promowana w ostatnich latach „Strategia uczenia się przez całe życie”. Jednostką, która łączy w sobie ofertę kształcenia ustawicznego i praktycznego (w odniesieniu zarówno do dorosłych, jak i młodzieży) jest w Poznaniu Centrum Edukacji Ustawicznej i Praktycznej. PCEUiP ma na koncie mnóstwo sukcesów w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych, unijnych z przeznaczeniem na unowocześnienie bazy dydaktycznej i rozszerzenie oferty kształcenia (m.in. specjalistycznych szkoleń z zakresu spawalnictwa, budowy poznańskiego klastra edukacyjnego).

Stopniowo rozwijane jest w Poznaniu, zgodnie z obowiązującymi trendami w tym zakresie, kształcenie modułowe, zwłaszcza dzięki możliwościom uzyskania znaczącego wsparcia ze środków unijnych na rzecz rozwoju tego typu form edukacji zawodowej, kładącej nacisk także na praktyczną stronę wykorzystania pozyskiwanej wiedzy i pozwalającej na swoistą projekcję uczącym się elementów ciągu technologicznego. Początki kształcenia modułowego w poznańskich szkołach to lata

90-te, kiedy przystąpiono do realizacji pierwszych projektów tego typu, polegających na włączaniu pracodawców w procesy kształcenia poprzez wspólne diagnozowanie umiejętności czy pomoc w wyposażaniu pracowni ćwiczeń praktycznych.

Szkoły budują zawodowe platformy edukacyjne i rozszerzają swoje zadania o wszechstronną informację edukacyjną, potwierdzanie kwalifikacji zawodowych, a także ofertę uzupełniania kwalifikacji w zakresie kształcenia praktycznego w oparciu o wykorzystanie posiadanych nowoczesnych pracowni. Tworzy się bazy niezbędne dla uzyskiwania uprawnień ośrodków egzaminacyjnych w zakresie egzaminów zawodowych. Dużą wagę przywiązuje się także to rosnącej roli szkół zawodowych w kontekście standaryzacji i badania jakości kształcenia w danym zawodzie. Niezaprzeczalnym atutem wspomagającym przygotowanie młodzieży do wykonywania zawodu i jej wdrażania do pracy oraz rzutującym na ocenę przez nią jakości oferty, jej atrakcyjności, jest przeprowadzanie szkoleń, a zwłaszcza stażów, dofinansowywanych ze środków publicznych. W Poznaniu takie rozwiązanie dawało bardzo wysoki współczynnik zatrudnienia przez pracodawców związanych umową stażową, po okresie odbywania stażu –efektywność sięgała 75-80% w stosunku do około 40-45% w przypadku tradycyjnych szkoleń.

4. Instrumenty zarządzania szkołami ponadgimnazjalnymi

W zakresie polityki oświatowej miasto Poznań określiło następujące, zasadnicze elementy służące osiągnięciu celu jakim jest stworzenie wysokiej jakościowo oferty kształcenia, która pozwoli absolwentom na osiągnięcie sukcesu zawodowego w przyszłości (zgodnie z zapisami obowiązującej Strategii Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030):

- budowę systemu monitoringu, pozwalającego na ocenę wzrostu kompetencji,
- budowę systemu motywacji, skorelowanego z osiąganym wzrostem kompetencji,
- restrukturyzowanie sieci i dostosowywanie jej do aktualnych potrzeb demograficznych,
- stałe dostosowywanie sieci i oferty do aktualnych potrzeb rynku pracy,
- rozwój szkolnictwa zawodowego poprzez wprowadzanie kształcenia modułowego w miejsce tradycyjnego kształcenia zawodowego,
- rozwój systemu doksztalcania kadry.

Jeśli spojrzeć na instrumentarium, jakim władze samorządowe dysponują w kontekście uzyskania założonego celu, to należy tu przede wszystkim wymienić:

- kształtowanie sieci placówek i tworzenie ram dla ich prawidłowej organizacji, w tym przejrzystego i racjonalnego modelu finansowania placówek,
- współtworzenie wraz z placówkami właściwej oferty, zgodnej z obowiązującymi przepisami w zakresie podstawy programowej, a także przeprowadzanie naboru w oparciu o tę ofertę,

- tworzenie warunków niezbędnych dla realizacji procesu kształcenia, przede wszystkim w odniesieniu do utrzymania i rozwoju bazy materialnej placówek,
- tworzenie warunków do wyrównywania szans edukacyjnych uczniów,
- promowanie określonych rozwiązań edukacyjnych i samej potrzeby pozyskiwania wiedzy,
- właściwe zarządzanie informacją oświatową,
- współpraca z partnerami wewnętrznymi i zewnętrznymi (dyrektorami szkół i placówek, jednostkami administracji, związkami zawodowymi, rodzicami, itd.) oraz analiza informacji pozyskanych od partnerów, zwłaszcza w obszarze nadzoru pedagogicznego i przeprowadzanych egzaminów,
- tworzenie właściwego systemu motywowania dyrektorów i nauczycieli,
- wybór modelu zarządzania majątkiem oświatowym i realizacji usług na rzecz oświaty,
- uczestnictwo w programach regionalnych i krajowych z zakresu rozwoju edukacji.

5. Podsumowanie

Kwestią zasadniczą, przed którą w chwili obecnej stoją poznańskie władze samorządowe w odniesieniu do istniejącego modelu organizacji oświaty, jest odpowiedź na pytanie, jaki jest strategiczny cel miasta w tym obszarze. Wydaje się bowiem, iż mimo rozmaitych sukcesów, w obecnym kształcie wciąż nie jesteśmy w wystarczającym stopniu nastawieni na osiągnięcie wysokiej jakości kształcenia, a nasz model zarządzania nie pozwala na dalszą racjonalizację funkcjonowania szkolnictwa ponadgimnazjalnego. Można przy tym wskazać na trzy przesłanki, które do takiego wniosku skłaniają:

- wyniki edukacyjne (m.in. w postaci wyników egzaminów maturalnych) niższe niż w innych dużych miastach,
- zmiany demograficzne i ich skutki dla organizacji oświaty, w tym aktualność oferty szkół,
- skuteczne wdrażanie miejskiego programu strategicznego „Wysoka jakość edukacji i wychowania”.

Najbliższe lata, począwszy od roku 2013, będą w Poznaniu czasem poszukiwań nowych rozwiązań, które powinny umożliwić jeszcze skuteczniejsze i bardziej efektywne realizowanie zadań oświatowych.

Interdyscyplinarne Centrum Modelowania Matematycznego i Komputerowego

Uniwersytet Warszawski, ul. Pawińskiego 5a, 02-106 Warszawa

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

